

1. Криворучко В.О. Управління знаннями як конкурентна перевага підприємства / М. В. Руденко, В. О. Криворучко // Економіка та держава. - №...
2. Орехівський Ю.О. Державна стратегія інтелектуалізації аграрної економіки / Ю.О. Орехівський // Економіст: аграрний сектор. - 2014. - №5. – С. 39-41
3. Жмеренецький О. О. Селяни без мабутнього, або як ІТ врятує агросектор [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/02/7/633808/>
4. Як цифрові агротехнології захоплюють світ та Україну? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hubs.ua/starter/agtech-startapy-kak-agrotehnologii-zahvaty-vayut-mir-i-ukrainu-infografika-118453.html>

*Крижанівська О., ДВНЗ «Київський національний університет імені Вадима Гетьмана»
Науковий курівник: к.е.н доцент Криворучкіна О. В.*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРОХОЛДІНГІВ

В умовах дестабілізуючого впливу кризових явищ та посилення глобалізаційних процесів конкурентоспроможний розвиток агропродовольчої сфери України можливий при наявності ефективного науково-практичного інструментарію щодо формування конкурентного середовища саме в цій сфері. На сьогодні, задля ефективного та конкурентоспроможного розвитку сільськогосподарському підприємству необхідно постійно займатися пошуком шляхів і методів забезпечення конкурентних переваг, що на сьогоднішній день є найважливішим завданням при розробці та прийнятті управлінських рішень.

У зарубіжній та вітчизняній економічній науці різноманітні аспекти конкурентоспроможності та питань агропромислової інтеграції досліджували В.Г. Андрійчук, О.М. Бородіна, В. Геєць, І.В. Ковальчук, І.І. Лукінов, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк, Ю.О. Нестерчук М. Портер, Й. Шумпетер та ін.

Сьогодні не всі підприємства, які науковці та аналітики відносять до агрохолдингів, є такими з юридичного погляду. В. Г. Андрійчук зазначає, що «класичних агрохолдингів у вітчизняному сільському господарстві дуже мало. Натомість функціонує багато великотоварних агропромислових формувань, які називають агрохолдингами» [1].

Станом на 2016 рік в Україні функціонує понад 100 великих агрохолдингів, що в загальному розмірі контролюють понад 7 млн. га землі, що приблизно становить 28 % ріллі та є найбільшими виробниками зернових і технічних культур. Практично всі вони планують розширювати земельні масиви. До 2020 р., за прогнозами експертів, в Україні сформується близько 200 холдингів, а валове виробництво зерна досягне рівня 60–70 млн. т [4].

Аналізуючи конкурентоспроможність агрохолдингів України можна зазначити, що серед них є такі, які мають надвеликі площі земель і займаються виробництвом сільськогосподарської продукції, і такі, що мають доволі незначні площі сільськогосподарських угідь й здійснюють, переважно, переробку закупленої сільськогосподарської продукції та її трейдерськими постачаннями на зовнішній ринок.

Відповідно до таблиці 1, за показником чистого доходу до трійки лідерів у 2016 році входять Kernel Holding S.A. („Кернел”), ТОВ СП „Нібулон” та Myronivsky Hliboproduct S.A. („МХП”), які тримають свої лідируючі позиції з 2010 р. Ранжування агрокомпаній за величиною земельних угідь показало, що найбільшу площу серед них має Фермерське господарство "Укрлендфармінг" – 654 тис. га.

Водночас, у розрахунку чистого доходу на 1 га сільськогосподарських угідь ця компанія займає 7 місце.

Подібного роду співвідношення дохідності та прибутковості в розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь є характерними й для інших найбільших латифундистів України. Вони за цими показниками знаходяться в числі середніх за розвитком агропідприємств.

Таблиця 1

Найбільші агрохолдинги України, станом на 2016 рік [4]

Назва материнської компанії агрохолдингу	Земельний банк, тис. га, (станом на 31.12.2016)	Чистий дохід, млн. дол. (станом на 2016 рік)	Чистий дохід на 1 га с/г угідь, тис. грн.
Кернел Груп	600	2168,9	3,61
ТОВ "Сільськогосподарське підприємство "Нібулон"	82,5	1621,3	19,65
ПАТ "Миронівський хлібопродукт"	370	1135,5	3,07
Фермерське господарство "Укрлендфармінг"	654	958,94	1,47
ТОВ "Фірма "Астарта-Київ"	250	396,0	1,58
ТОВ "Агропросперіс"	430	322,0	0,75
ТОВ "Укрпромінвест-Агро"	122	227,3	1,86
ТОВ "Зерноторгова компанія "Прометей"	н/д	180,3	н/д

Натомість лідером за показниками ефективності діяльності у розрахунку на 1 га площі сільськогосподарських угідь у 2016 р. визначається „Нубілон”, з розміром чистого доходу на 1 га земельних угідь 19,65 тис. грн.

У цілому для українських агропродовольчих компаній є типовою переважно рослинницька спрямованість господарювання, що є закономірним, виходячи з вищевикладених суто економічних міркувань. Разом з тим, за останні п'ять-шість років стала проявлятися тенденція певного переливу капіталу в тваринництво.

Статки десяти найбільших агрохолдингів України в сукупному доході за 2016 рік перевершують \$7,3 млрд. І в більшості з них виручка, порівнюючи з показниками 2015 року, зросла. Десять найбільших агрохолдингів країни обробляють 2,6 млн гектарів сільськогосподарських угідь. Сумарний земельний банк першої десятки, станом на 2017 рік, збільшився на 13%.

З урахуванням стану внутрішнього попиту та прогнозованої кон'юнктури світових продовольчих ринків будуть доцільними такі шляхи посилення конкурентоспроможності українських агропродовольчих компаній [3]:

– у рослинництві скоригувати структуру землекористування стосовно збільшення питомої ваги площ під кормовими зерновими, олійними та кукурудзою, що окрім забезпечення інших конкурентних переваг на внутрішньому і зовнішньому ринках, дозволить сформувати надійну кормову базу для розвитку тваринництва;

– у тваринництві першочерговими конкурентопереважними чинниками будуть нарощування поголів'я свиней, у птахівництві – не тільки курей, а й індиків (в молочній галузі необхідно розпочати перший етап відвойовування конкурентних позицій на внутрішньому ринку, основою чого знов-таки має стати великотоварне виробництво агропродовольчих формувань).

Список використаних джерел:

1. Андрійчук В.Г. Квазіхолдинги: створення і правомірність існування. Економіка АПК. 2015. № 11. С. 113–117.
2. Боришкевич І.І. Стратегічні напрями забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. – 2017. – Випуск 12 – Т.1 – С.6-11
3. Пилипенко Н.М. Науково-практичні аспекти оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств / В. В. Пилипенко, Н.М. Пилипенко // Вісник СНАУ. – №.1(67) – 2016. – С. 73-78
4. Рейтинг 45 крупнейших аграрных холдингов Украины. – Режим доступу: <http://landlord.ua/rejting-kрупнейshihagrohholdingov/>.

Кузьменко Н.

Університет державної фіскальної служби України